

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi E. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 80/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 23 października 2024 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie VI Wydziałem Cywilnym w sprawie o sygn. akt
VI ACa 80/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje skarżącej E. K. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Warszawie, sumę pieniężną
w wysokości 2.000 (dwóch tysięcy) złotych za okres
od 12 stycznia 2023 r. do 23 października 2024 r.;**

**III. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zwrócić
skarżącej E. K. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem
opłaty od skargi;**

**IV. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz skarżącej E. K. kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za
opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia**

**z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;
V. oddala skargę w pozostałej części.**

Tomasz Demendecki Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 21 sierpnia 2024 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 26 sierpnia 2024 r. E. K., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wniosła o: stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt VI ACa 80/23, toczącej się obecnie przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie VI Wydział Cywilny oraz w sprawie Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. akt XXVIII C 5998/21 (sygnatura niniejszej sprawy z I instancji) nastąpiła przewlekłość postępowania (pkt 1); zlecenie Sądowi prowadzącemu postępowanie podjęcie odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, w tym doręczenie stronie powodowej odpisu apelacji pozwanego oraz wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej (pkt 2); przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz powódki kwoty 8000 (osiem tysięcy) zł (pkt 3); zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pkt 4); zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pkt 5).

W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że postępowanie prowadzone jest przewlekłe, a charakter sprawy nie pozwala przyjąć, że jest to uzasadnione jej zawilnością. Ponadto podkreśliła, że nie przyczyniła się do powstania przewlekłości oraz, że kwota 8000 zł jest odpowiednia do rozmiaru krzywdy, której doznała.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną beczynność sądu, jako naruszającą może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to

może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373//22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Postępowanie w sprawie o sygn. akt XXVIII C 5998/21 było prowadzone przez Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny od dnia 20 maja 2021 r., (pozew z dnia 17 maja 2021 r.), a jego przedmiotem były roszczenia dotyczące umowy kredytowej indeksowanej do kursu waluty obcej (CHF). W dniu 12 sierpnia 2022 r. Sąd Okręgowy wydał wyrok w sprawie o sygn. akt XXVIII C 5998/21. Pełnomocnik strony pozwanej wniósł o uzasadnienie wyroku. Następnie w dniu 17 października wywiódł apelację, zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji w części, tj. w zakresie punktów 1, 2, i 4. Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgodnie z zarządzeniem z dnia 9 stycznia 2023 r. W dniu 11 stycznia 2023 r. sprawa została

zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS. Wylosowano sędziego referenta. W dniu 12 stycznia 2023 r. sprawę wpisano do repertorium ACa oraz zawiadomiono strony o składzie orzekającym. W dniu 21 marca 2024 r. wezwano pełnomocnika pozwanego do uzupełnienia braków formalnych w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia apelacji. Ponadto akta sprawy przekazano sędziemu referentowi celem rozważenia konieczności ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Postanowieniem z dnia 24 maja 2024 r. sprawdzono wartość przedmiotu zaskarżenia i ustalono ją na kwotę 148 344 zł. Po uzupełnieniu przez stronę braków formalnych apelacji zarządzono doręczenie jej odpisu pełnomocnikowi powódki. Pismami z dnia 21 lutego i 24 kwietnia 2024 r. powódka wniosła o przyspieszenie rozpoznania sprawy, doręczenie jej odpisu apelacji i wyznaczenie terminu rozprawy. Zarządzeniem z dnia 4 września 2024 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 6 grudnia 2024 r., o czym zawiadomiono pełnomocników stron. Zarządzenie zostało wykonane w dniu 5 września 2024 r.

Kalendarium analizowanych czynności w sprawie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, wylosowanie sędziego referenta i wykonanie wymienionych wezwań, wskazują na to, że Sąd Apelacyjny w Warszawie nie podejmował czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy przez ponad dwanaście miesięcy, tj. w terminie od 12 stycznia 2023 r. do 21 marca 2024 r. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie dopatrył się przewlekłości w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Okręgowym w ww. sprawie i dlatego w tej części żądanie oddalił.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa

na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jednak nie mniej niż ww. suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do zasądzenia sumy wyższej i dlatego w tej części również oddalił żądanie skarżącej.

W związku z tym, że zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga E. K. zawiera wniosek o wydanie zalecenia Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie podjęcia czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, ale te zostały już podjęte zarządzeniem z dnia 4 września 2024 r., to Sąd Najwyższy uznał ww. wniosek za bezprzedmiotowy.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania Sąd Najwyższy uwzględniając skargę nakazał zwrócić uiszczoną od niej opłatę.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w oparciu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 2, i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Tomasz Demendecki Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk

JW

[ał]